

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ**

Αριθμός Γνωμοδοτήσεως 310 /2015

Του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους

Ε' Τμήματος

Συνεδρίαση της 15-12-2015

Σύνθεση:

Πρόεδρος: Μεταξία Ανδροβιτσανέα, Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Μέλη: Κωνσταντίνος Γεωργάκης, Βασιλική Πανταζή, Δημήτριος Αναστασόπουλος, Ελένη Σβολοπούλου, Δημήτριος Μακαρονίδης, Αδαμαντία Καπετανάκη, Σταύρος Σπυρόπουλος, Βασίλειος Καραγεώργος, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους

Αρ. Ερωτήματος: 83362 οίκ./12-11-2015 έγγραφο της Γενικής Δ/σης Αντεγκληματικής και Σωφρονιστικής Πολιτικής (Δ/σης Οργάνωσης και Λειτουργίας Καταστημάτων Κράτησης) του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Εισηγήτρια: Βασιλική Πανταζή, Νομική Σύμβουλος του Κράτους

Περίληψη Ερωτήματος: Εάν το Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας έχει αρμοδιότητα ως προς τον έλεγχο εφαρμογής της εργατικής νομοθεσίας καθώς και της νομοθεσίας για την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων στα Καταστήματα Κράτησης της Χώρας.

.....

Επί του ως άνω ερωτήματος το Ε' Τμήμα Ν.Σ.Κ γνωμοδότησε, ομοφώνως, ως ακολούθως:

I. ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

A.O «Κώδικας νόμων για την υγεία και ασφάλεια των εργαζομένων» που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του Ν. 3850/2010 (Α' 84) ορίζει τα εξής:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'

ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 1 Αντικείμενο

«Ο παρών κώδικας έχει ως αντικείμενο την εφαρμογή μέτρων για την προαγωγή της υγείας και της ασφάλειας των εργαζομένων κατά την εργασία. Προς το σκοπό αυτό, περιέχει γενικές αρχές σχετικά με την πρόληψη των επαγγελματικών κινδύνων και την προστασία της υγείας και της ασφάλειας, την εξάλειψη των συντελεστών κινδύνου των εργατικών ατυχημάτων και των επαγγελματικών ασθενειών, την ενημέρωση, τη διαβούλευση, την ισόρροπη συμμετοχή, την κατάρτιση των εργαζομένων και των εκπροσώπων τους, καθώς και τους κανόνες για την εφαρμογή των γενικών αυτών αρχών.»

Άρθρο 2 Έκταση εφαρμογής

«1. Οι διατάξεις του κώδικα εφαρμόζονται, εφόσον δεν ορίζεται αλλιώς, σε όλες τις επιχειρήσεις, εκμεταλλεύσεις και εργασίες του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα. 2. Οι διατάξεις του κώδικα εφαρμόζονται και στο ένστολο προσωπικό των ενόπλων δυνάμεων και των σωμάτων ασφαλείας με εξαίρεση ορισμένες δραστηριότητες του προσωπικού αυτού που παρουσιάζουν εγγενείς ιδιαιτερότητες. Στην περίπτωση αυτή: α) για το ένστολο προσωπικό των ενόπλων δυνάμεων πρέπει να εξασφαλίζεται κατά το δυνατόν η υγεία και ασφάλεια των εργαζομένων στο πλαίσιο των προαναφερόμενων διατάξεων και β) για το ένστολο προσωπικό των σωμάτων ασφαλείας έχουν εφαρμογή οι διατάξεις του άρθρου 73 παρ. 1. 3. Οι διατάξεις του κώδικα δεν εφαρμόζονται στο οικιακό υπηρετικό προσωπικό.... 4. Ειδικά στις θαλάσσιες μεταφορές, εφαρμογή έχουν οι διατάξεις του ν.δ. 187/1973 «Περί Κώδικα Δημοσίου Ναυτικού Δικαίου», του ν. 3816/1958 «Περί Κώδικα Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου», του..... 5. Ειδικά για τον κλάδο των μεταλλείων-λατομείων-ορυχείων εφαρμογή έχουν και οι πλέον δεσμευτικές ή και ειδικές διατάξεις της υπ' αριθμ. ΙΙ-5¹/Φ/17402/12.12.1984 απόφασης Υπουργού Ενέργειας και Φυσικών Πόρων «Κανονισμός Μεταλλευτικών και Λατομικών Εργασιών» (ΦΕΚ 931 Β'). 6. Τα προεδρικά διατάγματα για θέματα υγείας και ασφάλειας, όταν αφορούν το Δημόσιο, νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου (ν.π.δ.δ.) ή Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) εκδίδονται με τη σύμπραξη και των Υπουργών Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και Οικονομικών».

Άρθρο 3 Ορισμοί

1. Για την εφαρμογή του παρόντος νοείται ως:

α) Εργαζόμενος: κάθε πρόσωπο που απασχολείται από έναν εργοδότη με οποιαδήποτε σχέση εργασίας, συμπεριλαμβανομένων των ασκούμενων και των μαθητευόμενων, εκτός από το οικιακό υπηρετικό προσωπικό. β) Εργοδότης: κάθε

φυσικό ή νομικό πρόσωπο, το οποίο συνδέεται με σχέση εργασίας με τον εργαζόμενο και έχει την ευθύνη για την επιχείρηση ή και την εγκατάσταση

γ) Επιχείρηση:.....δ) Εκπρόσωπος των Εργαζομένων:.....ε) Τόπος Εργασίας: στ) Πρόληψη:.....ζ) Αρμόδια Επιθεώρηση Εργασίας: οι αρμόδιες υπηρεσίες του Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας (Σ.ΕΠ.Ε.) κατά το άρθρο 69 παράγραφος 1 του παρόντος και για τον κλάδο των μεταλλείων - λατομείων - ορυχείων οι αρμόδιες για τον κλάδο αυτό υπηρεσίες ελέγχου.

2. Για την εφαρμογή του παρόντος στο Δημόσιο, τα ν.π.δ.δ. και Ο.Τ.Α., ως «επιχείρηση» ή «εργοδότης» νοείται «Υπουργείο, Περιφέρεια, Νομαρχία ή άλλη αυτοτελής ή αποκεντρωμένη Δημόσια Υπηρεσία, Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου ή Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ' ΟΡΓΑΝΑ ΓΙΑ ΤΗ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΩΝ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΕ ΕΘΝΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ.

Άρθρο 8: Υποχρέωση απασχόλησης τεχνικού ασφάλειας και ιατρού εργασίας της επιχείρησης.....

Άρθρο 26 Συμβούλιο Υγείας και Ασφάλειας των Εργαζομένων (Σ.Υ.Α.Ε.) Συμβούλιο Υγείας και Ασφάλειας των Εργαζομένων (Σ.Υ.Α.Ε.).....

Στο Κεφάλαιο Δ' που έχει τον τίτλο «Κτιριολογικές απαιτήσεις» περιέχονται διατάξεις σχετικές με τις κτιριολογικές απαιτήσεις των χώρων εργασίας, στο Κεφάλαιο Ε' περιέχονται ρυθμίσεις για την πρόληψη του επαγγελματικού κινδύνου από μηχανές, στο Κεφάλαιο ΣΤ' περιέχονται ρυθμίσεις για την προστασία των εργαζομένων από φυσικούς, χημικούς και βιολογικούς παράγοντες και στο επόμενο Κεφάλαιο Ζ' προσδιορίζονται οι υποχρεώσεις εργαζομένων και εργοδοτών ως εξής:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ'

ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΕΡΓΟΔΟΤΩΝ-ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ

Άρθρο 42 Γενικές υποχρεώσεις εργοδοτών

«1. Ο εργοδότης υποχρεούται να εξασφαλίζει την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων ως προς όλες τις πτυχές της εργασίας και να λαμβάνει μέτρα που να εξασφαλίζουν την υγεία και ασφάλεια των τρίτων.

5. Στο πλαίσιο των ευθυνών του ο εργοδότης λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα για την προστασία της υγείας και της ασφάλειας των εργαζομένων, συμπεριλαμβανομένων των δραστηριοτήτων πρόληψης των επαγγελματικών κινδύνων, ενημέρωσης και κατάρτισης, καθώς και της δημιουργίας της απαραίτητης οργάνωσης και της παροχής των αναγκαίων μέσων.

6. Ο εργοδότης υποχρεούται:

α) να φροντίζει ώστε να προσαρμόζονται τα μέτρα της προηγούμενης παραγράφου ανάλογα με τις μεταβολές των περιστάσεων και να επιδιώκει τη βελτίωση των υφιστάμενων καταστάσεων, β) να εφαρμόζει τις υποδείξεις των τεχνικών και υγειονομικών επιθεωρητών εργασίας και γενικά να διευκολύνει το έργο τους μέσα στην επιχείρηση κατά τους ελέγχους, γ) να επιβλέπει την ορθή

εφαρμογή των μέτρων υγείας και ασφάλειας των εργαζομένων, δ) να γνωστοποιεί στους εργαζομένους τον επαγγελματικό κίνδυνο από την εργασία τους, ε) να καταρτίζει πρόγραμμα προληπτικής δράσης και βελτίωσης των συνθηκών εργασίας στην επιχείρηση, στ) να εξασφαλίζει τη συντήρηση και την παρακολούθηση της ασφαλούς λειτουργίας μέσων και εγκαταστάσεων, και η) να λαμβάνει συλλογικά μέτρα προστασίας των εργαζομένων.

7. Ο εργοδότης εφαρμόζει τα μέτρα που προβλέπονται στην παράγραφο 5, βάσει των ακόλουθων γενικών αρχών πρόληψης:.....

8. Με την επιφύλαξη των άλλων διατάξεων του παρόντος κώδικα, ο εργοδότης οφείλει, λαμβάνοντας υπόψη τη φύση των δραστηριοτήτων της επιχείρησης:

α) Να εκτιμά τους κινδύνους για την ασφάλεια και την υγεία των εργαζομένων, μεταξύ άλλων κατά την επιλογή των εξοπλισμών εργασίας,...., κατά τη διαρρύθμιση των χώρων εργασίας, καθώς και τους κινδύνους τους συναφείς με την παραγωγική διαδικασία. Η εκτίμηση αυτή είναι γραπτή και συντάσσεται σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 43. ....»

Άρθρο 43 Ειδικές υποχρεώσεις εργοδοτών

1. Ο εργοδότης οφείλει:

α) Να έχει στη διάθεσή του μια γραπτή εκτίμηση των υφισταμένων κατά την εργασία κινδύνων για την ασφάλεια και την υγεία, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που αφορούν ομάδες εργαζομένων που εκτίθενται σε ιδιαίτερους κινδύνους. Η εκτίμηση αυτή πραγματοποιείται από τους τεχνικό ασφάλειας, ιατρό εργασίας, ΕΣ.Υ.Π.Π. ή ΕΞ.Υ.Π.Π. σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις. Στους ανωτέρω ο εργοδότης οφείλει να παρέχει κάθε βοήθεια σε μέσα και προσωπικό για την εκπλήρωση του σκοπού αυτού. β) Να καθορίζει τα μέτρα προστασίας που πρέπει να ληφθούν και, αν χρειαστεί, το υλικό προστασίας που πρέπει να χρησιμοποιηθεί.

2. Επιπλέον ο εργοδότης οφείλει:

α) Να αναγγέλλει στις αρμόδιες Επιθεωρήσεις Εργασίας, στις πλησιέστερες αστυνομικές αρχές και στις αρμόδιες υπηρεσίες του ασφαλιστικού οργανισμού στον οποίο υπάγεται ο εργαζόμενος, εντός 24 ωρών, όλα τα εργατικά ατυχήματα... , β) Να τηρεί ειδικό βιβλίο ατυχημάτων....., γ) Να τηρεί κατάλογο των εργατικών ατυχημάτων....»

Άρθρο 49 Υποχρεώσεις Εργαζομένων.

«1. Κάθε εργαζόμενος έχει υποχρέωση να εφαρμόζει τους κανόνες υγείας και ασφάλειας και να φροντίζει ανάλογα με τις δυνατότητες του για την ασφάλεια και την υγεία του, καθώς και για την ασφάλεια και την υγεία των άλλων ατόμων που επηρεάζονται από τις πράξεις ή παραλείψεις του κατά την εργασία σύμφωνα με την εκπαίδευσή του και τις κατάλληλες οδηγίες του εργοδότη του.

2. Για την πραγματοποίηση αυτών των στόχων, οι εργαζόμενοι οφείλουν ειδικότερα, σύμφωνα με την εκπαίδευσή τους και τις κατάλληλες οδηγίες του

εργοδότη τους:

α) να χρησιμοποιούν σωστά τις μηχανές, τις συσκευές, τα εργαλεία, τις επικίνδυνες ουσίες, τα μεταφορικά και άλλα μέσα, β) να χρησιμοποιούν σωστά τον ατομικό προστατευτικό εξοπλισμό που τίθεται στη διάθεσή τους και μετά τη χρήση να τον τακτοποιούν στη θέση του,.....»

Άρθρο 69 Όργανα Ελέγχου

1. Ο έλεγχος εφαρμογής των διατάξεων του Κώδικα αυτού και των πράξεων που εκδίδονται σε εκτέλεσή του ανατίθενται στα αρμόδια όργανα του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης.

2. Για το σκοπό αυτό τα παραπάνω όργανα συνεργάζονται με άλλες δημόσιες υπηρεσίες και μπορούν να λαμβάνουν γνώση των στοιχείων ή πληροφοριών των σχετικών με την υγεία και ασφάλεια των εργαζομένων που υπάρχουν στις υπηρεσίες τους.

3. Όταν οι διατάξεις του κώδικα αυτού και των πράξεων που εκδίδονται σε εκτέλεσή του αφορούν εργαζομένους που απασχολούνται σε τομείς ή κλάδους ή επιχειρήσεις που εποπτεύονται από άλλους φορείς εκτός από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, η αρμοδιότητα ελέγχου για την εφαρμογή των διατάξεων αυτών μπορεί να ανατίθεται στους φορείς αυτούς. Η ανάθεση αυτή γίνεται με προεδρικά διατάγματα, που εκδίδονται με πρόταση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης και του κατά περίπτωση συναρμόδιου Υπουργού, ύστερα από γνώμη του Σ.Υ.Α.Ε.

4. Για τις επιχειρήσεις των μεταλλείων, λατομείων και ορυχείων ο έλεγχος της εφαρμογής του παρόντος και των προεδρικών διαταγμάτων που εκδίδονται κατ' εξουσιοδότησή του ανατίθεται στις αρμόδιες για τον έλεγχο των επιχειρήσεων αυτών υπηρεσίες.»

Άρθρο 71 Διοικητικές Κυρώσεις

«1. Σε κάθε εργοδότη, κατασκευαστή, παρασκευαστή, εισαγωγέα, προμηθευτή που παραβαίνει τις διατάξεις της νομοθεσίας για την υγεία και ασφάλεια των εργαζομένων ανεξάρτητα από τις ποινικές κυρώσεις, επιβάλλεται με αιτιολογημένη πράξη του αρμόδιου Προϊσταμένου Κέντρου Πρόληψης Επαγγελματικού Κινδύνου ή του ελέξαντος Ειδικού Επιθεωρητή Εργασίας και ύστερα από προηγούμενη πρόσκληση του εργοδότη για παροχή εξηγήσεων: α) πρόστιμο για καθεμία παράβαση, από πεντακόσια ευρώ (500,00€) μέχρι πενήντα χιλιάδες ευρώ (50.000,00€), β) προσωρινή διακοπή της λειτουργίας συγκεκριμένης παραγωγικής διαδικασίας ή τμήματος ή τμημάτων ή του συνόλου της επιχείρησης ή εκμετάλλευσης για χρονικό διάστημα μέχρι έξι ημερών. 8. Οι διοικητικές κυρώσεις και η βεβαίωση και είσπραξη προστίμων δεν εφαρμόζονται για το Δημόσιο, τα ν.π.δ.δ. και τους Ο.Τ.Α. Αντί επιβολής προστίμου, ο επιθεωρητής εργασίας συντάσσει αιτιολογημένη έκθεση την οποία υποβάλλει στους Υπουργούς Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης και στον οικείο Υπουργό και ανακοινώνει στον Προϊστάμενο

της Υπηρεσίας, την οποία αφορά.»

Άρθρο 72 Ποινικές κυρώσεις

«1. Κάθε εργοδότης, που παραβαίνει με πρόθεση τις διατάξεις της νομοθεσίας, για την υγεία και ασφάλεια των εργαζομένων και των κανονιστικών πράξεων που εκδίδονται με εξουσιοδότησή της τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον έξι μηνών ή με χρηματική ποινή τουλάχιστον εννιακοσίων ευρώ (900,00€) ή και με τις δύο αυτές ποινές....»

Άρθρο 73 Εξουσιοδοτικές διατάξεις

«1. Με προεδρικά διατάγματα που εκδίδονται με πρόταση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης και του κατά περίπτωση συναρμόδιου Υπουργού, ύστερα από γνώμη του Σ.Υ.Α.Ε., καθορίζονται τα μέτρα υγιεινής, ασφάλειας και προστασίας της υγείας των εργαζομένων, που πρέπει να λαμβάνονται για την αποτροπή του επαγγελματικού κινδύνου κατά ειδικές εργασίες, είδη εργασιών ή δραστηριότητες για την εφαρμογή του παρόντος κώδικα. Τα προεδρικά αυτά διατάγματα μπορεί να προβλέπουν και σταδιακή εφαρμογή των μέτρων που καθορίζουν.»

Β. Η Επιθεώρηση Εργασίας θεσμοθετήθηκε με το ν.δ/γμα 2954/1954 «Περί Οργανώσεως Επιθεωρήσεως Εργασίας στο Υπουργείο Εργασίας». Οι Επιθεωρήσεις Εργασίας λειτούργησαν υπό την καθοδήγηση και την εποπτεία του Υπουργείου Εργασίας από τη σύστασή τους μέχρι την ένταξή τους στις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις με το Ν. 2218/1994 (Υπό το καθεστώς αυτό το π.δ. 17/1996 «μέτρα για τη βελτίωση της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων κατά την εργασία σε συμμόρφωση με τις οδηγίες 89/391/ΕΟΚ και 91/383/ΕΟΚ» με το άρθρο 15 ανέθετε τον έλεγχο εφαρμογής των διατάξεων του σε Υπηρεσίες των ΝΑ-Κέντρα Πρόληψης Επαγγελματικού Κινδύνου ή στις Δ/νσεις Επιθεώρησης Εργασίας και στις Δ/νσεις Απασχόλησης με τα αρμόδια Τμήματα Τεχνικής και Υγειονομικής Επιθεώρησης Εργασίας ή στα Τμήματα και Γραφεία Επιθεώρησης Εργασίας κλπ, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις εθνικής νομοθεσίας). Επανεστάθχθηκαν στο Υπουργείο Εργασίας με το Ν. 2639/1988 (Α' 205), οπότε συστάθηκε το Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας (Σ.ΕΠ.Ε), ένας ελεγκτικός φορέας με οργανωτική αυτονομία και με διάρθρωση σε κεντρικές και περιφερειακές μονάδες (το π.δ. 136/1999 (Α' 134) «Οργάνωση Υπηρεσιών Σ.ΕΠ.Ε.» στο άρθρο 2 προβλέπει Κεντρική Υπηρεσία Σ.ΕΠ.Ε και το άρθρο 7 Περιφερειακές Υπηρεσίες Κοινωνικής Επιθεώρησης και Περιφερειακές Υπηρεσίες Τεχνικής και Υγειονομικής Επιθεώρησης).

Ο Σ.ΕΠ.Ε. αναμορφώθηκε με το Ν. 3996/2011 (Α' 170) «Αναμόρφωση του Σώματος Επιθεωρητών Εργασίας, ρυθμίσεις θεμάτων Κοινωνικής Ασφάλισης και άλλες διατάξεις» που ορίζει τα εξής:

Άρθρο 1. Σύσταση Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας (Σ.ΕΠ.Ε.)

«Συνιστάται στο Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας (Σ.ΕΠ.Ε.), το οποίο υπάγεται απευθείας στον Υπουργό

Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης. Συνιστάται επίσης μία θέση μετακλητού Ειδικού Γραμματέα, ο οποίος προΐσταται του Σώματος αυτού»

Άρθρο 2 Έργο και αρμοδιότητες - Ελεγκτική και υποστηρικτική δράση.

«1. Έργο του Σ.ΕΠ.Ε. είναι η επίβλεψη και ο έλεγχος της εφαρμογής των διατάξεων της εργατικής νομοθεσίας, η έρευνα της ασφαλιστικής κάλυψης και παράνομης απασχόλησης των εργαζομένων, η συμφιλίωση και επίλυση των εργατικών διαφορών, καθώς και η παροχή πληροφοριών σε εργαζόμενους και εργοδότες σχετικά με τα πλέον αποτελεσματικά μέσα για την τήρηση των κείμενων διατάξεων.

2. Για την εκτέλεση του έργου του, το Σ.ΕΠ.Ε. έχει τις εξής αρμοδιότητες:

α. Επιθεωρεί και ελέγχει τους χώρους εργασίας με κάθε πρόσφορο μέσο, προβαίνει σε κάθε είδους αναγκαία εξέταση και έλεγχο σε όλες τις επιχειρήσεις και εκμεταλλεύσεις πρωτογενούς, δευτερογενούς και τριτογενούς τομέα και γενικότερα σε κάθε ιδιωτικό ή δημόσιο χώρο εργασίας ή εκμετάλλευσης ή χώρο όπου πιθανολογείται ότι απασχολούνται εργαζόμενοι, εκτός από τις περιπτώσεις που ορίζεται διαφορετικά από ειδικές διατάξεις, όπως της παραγράφου 5 του άρθρου 2 και της παραγράφου 4 του άρθρου 69 του ν. 3850/2010 (Α'84), και επιβλέπει την τήρηση και εφαρμογή: αα) των διατάξεων της εργατικής νομοθεσίας της σχετικής ιδίως με τους όρους και τις συνθήκες εργασίας, τα χρονικά όρια εργασίας, την αμοιβή ή άλλες παροχές, την ασφάλεια και την υγεία των εργαζομένων, τους ειδικούς όρους και συνθήκες εργασίας των ευπαθών ομάδων εργαζομένων (όπως ανήλικοι, νέοι, γυναίκες σε κατάσταση εγκυμοσύνης ή λοχείας, άτομα με αναπηρία), καθώς και ειδικών κατηγοριών εργαζομένων, ββ) των όρων κάθε είδους συλλογικών συμβάσεων εργασίας, γγ) των διατάξεων της ασφαλιστικής νομοθεσίας της σχετικής με την ασφαλιστική κάλυψη των εργαζομένων, την αδήλωτη εργασία και την παράνομη απασχόληση,.....»

β. Ερευνά, ανακαλύπτει, εντοπίζει και δίδει, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, παράλληλα και ανεξάρτητα από άλλες Αρχές και Οργανισμούς, τους παραβάτες των υποπεριπτώσεων αα έως εε της περίπτωσης α'. γ. Καταγράφει, αξιολογεί και αναφέρει προς τον Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης τις ελλείψεις ή τις παραλείψεις που δεν καλύπτονται από την ισχύουσα εργατική νομοθεσία, καθώς και τα προβλήματα που δημιουργούνται κατά την εφαρμογή της νομοθεσίας και ενημερώνει σχετικά τις καθ' ύλην αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης. δ. Ερευνά οποιαδήποτε ώρα κατά τη διάρκεια της ημέρας ή της νύχτας τους χώρους εργασίας, όταν κρίνει αναγκαίο, χωρίς προειδοποίηση προς τον εργοδότη, και έχει ελεύθερη πρόσβαση σε οποιοδήποτε από τα βιβλία, μητρώα, έγγραφα, αρχεία και κάθε άλλου είδους στοιχείο που τηρούνται από την επιχείρηση, λαμβάνει αντίγραφα, καθώς και έχει πρόσβαση στη δομή της παραγωγικής διαδικασίας.....ε. Ερευνά τα αίτια και τις συνθήκες των σοβαρών και θανατηφόρων εργατικών ατυχημάτων και επαγγελματικών ασθενειών, προτείνει μέτρα για την πρόληψή τους, συντάσσει σχετικές εκθέσεις

με επισήμανση των παραβάσεων της εργατικής νομοθεσίας που εμπλέκονται σε αυτά και σχετίζονται με την ασφάλεια και υγεία των εργαζομένων με σκοπό την αποφυγή επανάληψής τους και υποβάλλει μηνυτήρια αναφορά όταν προκύπτουν ευθύνες στ. Εξετάζει κάθε καταγγελία και αίτημα που υποβάλλεται σε αυτό και παρεμβαίνει άμεσα στους χώρους εργασίας...ιζ. Προβαίνει σε κάθε άλλη συναφή ενέργεια και πράξη για την εκτέλεση του έργου του»

Άρθρο 5 Στελέχωση του Σώματος επιθεώρησης Εργασίας

«1. Το Σ.ΕΠ.Ε. συγκροτείται από τον Ειδικό Γραμματέα, τους Γενικούς Επιθεωρητές, τους Επιθεωρητές Εργασίας και το προσωπικό γραμματειακής, διοικητικής και λοιπής υποστήριξης. Προς τούτο συνιστώνται δύο θέσεις Γενικών Επιθεωρητών και εννιακόσιες δεκαέξι θέσεις Επιθεωρητών Εργασίας, οι οποίοι διακρίνονται σε Επιθεωρητές Εργασιακών Σχέσεων και σε Επιθεωρητές Ασφάλειας και Υγείας της Εργασίας, κατά κατηγορία και κλάδο ως εξής:...

2. Οι Επιθεωρητές Εργασιακών Σχέσεων και οι Επιθεωρητές Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία ασκούν τις αρμοδιότητες που προβλέπονται στον παρόντα νόμο και ειδικότερα:

α. Οι Επιθεωρητές Εργασιακών Σχέσεων διενεργούν συστηματικά ελέγχους για την εφαρμογή της γενικής προστατευτικής εργατικής νομοθεσίας και παρεμβαίνουν συμφιλιωτικά για την επίλυση ατομικών ή συλλογικών διαφορών που προκύπτουν από τη σχέση εργασίας. Παράλληλα ασκούν όσα καθήκοντα προβλέπονται από τον κανονισμό λειτουργίας του Σώματος της παρ. 5 του άρθρου 10. Καθήκοντα Επιθεωρητή Εργασιακών Σχέσεων ασκούν οι υπάλληλοι των κλάδων ΠΕ Διοικητικού-Οικονομικού ή ΠΕ Πληροφορικής, εάν έχουν τα ειδικά προσόντα που ορίζονται με το προεδρικό διάταγμα της παρ. 2 του άρθρου 10, έχουν ολοκληρώσει την εκπαίδευση που προβλέπεται στο άρθρο 6 και έχουν λάβει τη σχετική πιστοποίηση.

β. Οι Επιθεωρητές Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία διενεργούν ελέγχους για την εφαρμογή της εργατικής νομοθεσίας της σχετικής με την ασφάλεια και υγεία των εργαζομένων. Παράλληλα ασκούν όσα καθήκοντα προβλέπονται από τον κανονισμό λειτουργίας του Σώματος της παραγράφου 5 του άρθρου 10. Καθήκοντα Επιθεωρητή Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία ασκούν υπάλληλοι των κλάδων ΠΕ Μηχανικών ή ΠΕ Θετικών Επιστημών ή ΠΕ Πληροφορικής ή ΠΕ Ιατρών ή ΠΕ Ιατρών ειδικοτήτων ή ΠΕ Ιατρών Εργασίας ή ΤΕ Υγείας ή ΤΕ Μηχανικών ή ΤΕ Πληροφορικής, εάν έχουν τα ειδικά προσόντα που ορίζονται με το προεδρικό διάταγμα της παρ. 2 του άρθρου 10 έχουν ολοκληρώσει την εκπαίδευση που προβλέπεται σύμφωνα με το άρθρο 6 και έχουν λάβει τη σχετική πιστοποίηση»

Άρθρο 6 Εκπαίδευση και πιστοποίηση του προσωπικού του Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας.

«1. Το προσωπικό του Σ.ΕΠ.Ε., τόσο κατά την είσοδό του σε αυτό όσο και στη συνέχεια σε τακτά χρονικά διαστήματα, παρακολουθεί εκπαιδευτικά

προγράμματα. 2. Για τους Επιθεωρητές Εργασίας απαιτείται, μετά την πρόσληψή τους, η παρακολούθηση υποχρεωτικής ειδικής εκπαίδευσης, μετά το πέρας της οποίας οι υποψήφιοι Επιθεωρητές Εργασίας αξιολογούνται και πιστοποιούνται για την άσκηση των καθηκόντων τους...»

Άρθρο 16 Τυποποίηση και χρήση δελτίων ελέγχου

«1. Οι Επιθεωρητές Εργασίας υποχρεούνται κατά τη διενέργεια των ελέγχων τους να συμπληρώνουν ειδικά για τον σκοπό αυτό τυποποιημένα έντυπα ή αντίστοιχες ηλεκτρονικές εφαρμογές, όπου αναγράφονται όλα τα στοιχεία των παραβάσεων, οι διοικητικές κυρώσεις οι οποίες προτείνονται ή επιβάλλονται από τον Επιθεωρητή Εργασίας και υποδείξεις προς συμμόρφωση με την κείμενη νομοθεσία.»

Άρθρο 17 Θέματα Λειτουργίας του Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας

«1. Οι υπηρεσίες του Σ.ΕΠ.Ε. λειτουργούν όλες τις ημέρες του μήνα και οι υπάλληλοι ασκούν τις ελεγκτικές αρμοδιότητές τους όλο το εικοσιτετράωρο και όλες τις ημέρες της εβδομάδας και υποχρεούνται σε υπερωριακή εργασία, καθώς και εργασία κατά τις Κυριακές, τις αργίες και τις νύκτες, ευρισκόμενοι σε διατεταγμένη υπηρεσία σε κάθε τόπο και χρόνο, σύμφωνα με τον κανονισμό λειτουργίας του Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας.

2. Οι διοικητικές αρχές, οι αρχές των Ενόπλων Δυνάμεων και των Σωμάτων Ασφαλείας, οι δικαστικές υπηρεσίες, οι δημόσιες υπηρεσίες, καθώς και οι υπηρεσίες της τοπικής αυτοδιοίκησης υποχρεούνται να παρέχουν κάθε αιτούμενη συνδρομή ιδιαίτερα με την παροχή στο Σ.ΕΠ.Ε. μηχανογραφικών στοιχείων και πληροφοριών, για τη διευκόλυνση της άσκησης των αρμοδιοτήτων του.

4. Οι Επιθεωρητές Εργασίας του Σ.ΕΠ.Ε. και του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης εφοδιάζονται με ειδική υπηρεσιακή ταυτότητα για τη διευκόλυνση του έργου τους...»

Άρθρο 23 Είδος και εύρος κυρώσεων

«Στο πλαίσιο της κατασταλτικής δράσης του το Σ.ΕΠ.Ε.: Αν διαπιστώσει παραβίαση των διατάξεων της εργατικής νομοθεσίας και των συλλογικών συμβάσεων εργασίας, το Σ.ΕΠ.Ε. είτε χορηγεί κατά την κρίση του εύλογη προθεσμία για συμμόρφωση προς τις εν λόγω διατάξεις είτε λαμβάνει άμεσα διοικητικά μέτρα και επιβάλλει τις προβλεπόμενες διοικητικές κυρώσεις ή και προσφεύγει στη δικαιοσύνη για την επιβολή των ποινικών κυρώσεων κατά περίπτωση σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.»

Άρθρο 24 Διοικητικές κυρώσεις σε περίπτωση παραβίασης της εργατικής νομοθεσίας

«1. Στον εργοδότη που παραβαίνει τις διατάξεις της εργατικής νομοθεσίας επιβάλλεται, ύστερα από προηγούμενη πρόσκληση για παροχή εξηγήσεων:

Α. Πρόστιμο για καθεμιά παράβαση από πεντακόσια (500) ευρώ μέχρι πενήντα χιλιάδες (50.000) ευρώ με αιτιολογημένη πράξη είτε του αρμόδιου Προϊσταμένου Τμήματος Επιθεώρησης.

B. Προσωρινή διακοπή της λειτουργίας συγκεκριμένης παραγωγικής διαδικασίας.....»

Άρθρο 28 Ποινικές κυρώσεις

«1. Κάθε εργοδότης, που παραβαίνει τις διατάξεις της εργατικής νομοθεσίας τις σχετικές με τους όρους και τις συνθήκες εργασίας και συγκεκριμένα τα χρονικά όρια εργασίας, υπό την επιφύλαξη των παραγράφων 5 και 6 του άρθρου 31 του ν. 3904/2010 (Α'218), την καταβολή δεδουλευμένων, την αμοιβή, την ασφάλεια και την υγεία των εργαζομένων ή την καταβολή της νόμιμης αποζημίωσης απόλυσης, τιμωρείται με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον έξι μηνών ή με χρηματική ποινή τουλάχιστον εννιακοσίων (900) ευρώ ή και με τις δύο αυτές ποινές.

2. Ειδικές διατάξεις της εργατικής νομοθεσίας που προβλέπουν βαρύτερη ποινική μεταχείριση εξακολουθούν να ισχύουν.»

Άρθρο 32 Ορολογία

«1. Όπου στις κείμενες διατάξεις αναφέρεται ο όρος «Κοινωνικός Επιθεωρητής», αυτός αντικαθίσταται εφεξής από τον όρο «Επιθεωρητής Εργασιακών Σχέσεων».

2. Όπου στις κείμενες διατάξεις αναφέρονται οι όροι «Τεχνικός Επιθεωρητής» και «Υγειονομικός Επιθεωρητής», αυτοί αντικαθίστανται εφεξής από τον κοινό όρο «Επιθεωρητής Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία».

3. Όπου στις κείμενες διατάξεις αναφέρονται οι όροι «Περιφερειακή Διεύθυνση Κοινωνικής Επιθεώρησης» και «Κέντρο Πρόληψης Επαγγελματικού Κινδύνου», αυτοί αντικαθίστανται από τον όρο «Περιφερειακή Διεύθυνση Επιθεώρησης Εργασιακών Σχέσεων» και «Περιφερειακή Διεύθυνση Επιθεώρησης Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία» της παρ. 1 του άρθρου 10 αντίστοιχα.».

Άρθρο 33 Μεταβατικές - Καταργούμενες διατάξεις

«1. Το πάσης φύσεως προσωπικό που υπηρετεί στο Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας του ν. 2639/1998 (Α' 205) εντάσσεται ή μεταφέρεται στο Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας (Σ.ΕΠ.Ε) που συνιστάται με το άρθρο 1 και ανακατανέμεται στις νέες οργανικές μονάδες.

11. Το Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας του άρθρου 1 αποτελεί καθολικό διάδοχο ως προς όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας του ν. 2639/1998.» .

Στον ισχύοντα Οργανισμό του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας (π.δ. 113/2014, Α' 180) προβλέπεται ότι το Σ.ΕΠ.Ε διαρθρώνεται σε Κεντρική Υπηρεσία και σε Περιφερειακές Υπηρεσίες που αποτελούνται από τις Περιφερειακές Διευθύνσεις Επιθεώρησης Εργασιακών Σχέσεων και Περιφερειακές Διευθύνσεις Επιθεώρησης Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία (άρθρο 41) και οι οργανικές θέσεις του προσωπικού του ανέρχονται σε οχτακόσιες είκοσι εννέα (άρθρο 54)

Γ. Ο Σωφρονιστικός Κώδικας (Ν.2776/1999, Α' 291) που χαράσσει τα γενικά κανονιστικά πλαίσια μέσα στα οποία πρέπει να κινούνται το σωφρονιστικό

προσωπικό και οι κρατούμενοι, αρθρώνεται σε κεφάλαια ως εξής:

-Κεφάλαιο Πρώτο που περιέχει Α' Τμήμα (άρθρα 1-7): Γενικές Αρχές και Β' Τμήμα (άρθρα 8-10): Όργανα άσκησης της Σωφρονιστικής Πολιτικής.

-Κεφάλαιο Δεύτερο (άρθρα 11-17): Μεταχείριση των κατηγορουμένων κατά κατηγορίες.

-Κεφάλαιο τρίτο (άρθρα 18-21): Τα Καταστήματα Κράτησης

-Κεφάλαιο Τέταρτο (άρθρα 22-33):Εισαγωγή κρατουμένων

-Κεφάλαιο Πέμπτο (άρθρα 34-39): Μορφωτικά Προγράμματα και ελεύθερος χρόνος κρατουμένων

-Κεφάλαιο Έκτο (άρθρα 40-50): Εργασιακή κατάσταση κρατουμένων

-Κεφάλαιο Έβδομο (άρθρα 51-58): Επικοινωνία με το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον

-Κεφάλαιο όγδοο (άρθρα 59-64): Εναλλακτικές μορφές έκτισης των ποινών κατά της ελευθερίας

-Κεφάλαιο Ένατο (άρθρα 65-71): Μέτρα για την εύρυθμη λειτουργία του καταστήματος (μέτρα τάξης και ασφάλειας-μέτρα πειθαρχίας)

-Κεφάλαιο Δέκατο (άρθρα 72-77): Μεταγωγή κρατουμένων

-Κεφάλαιο ενδέκατο (άρθρα 78-80): Λήξη της εκτέλεσης των ποινών

-Κεφάλαιο Δωδέκατο (άρθρα 81-82): Μετασωφρονιστική Μέριμνα

-Κεφάλαιο Δέκατο Τρίτο (άρθρα 83-86): Εποπτεία της εκτέλεσης ποινών

-Κεφάλαιο Δέκατο Τέταρτο (άρθρο 87): Μεταβατικές και τελικές διατάξεις

Ειδικότερα, ο ως άνω Κώδικας ορίζει τα εξής:

Άρθρο 25 Υγιεινή και καθαριότητα

«1. Η διεύθυνση εξασφαλίζει τους όρους υγιεινής και καθαριότητας στο κατάστημα, διατηρεί σε καλή λειτουργία όλες τις εγκαταστάσεις και παρέχει τα μέσα για την ατομική υγιεινή και καθαριότητα των κρατουμένων. 2.Οι κρατούμενοι έχουν την υποχρέωση να τηρούν τους όρους ατομικής υγιεινής και καθαριότητας των κοινόχρηστων χώρων, όπως αυτοί καθορίζονται από τον εσωτερικό κανονισμό και σύμφωνα με τις οδηγίες των αρμόδιων υπαλλήλων».

Άρθρο 26 Υγειονομικός έλεγχος

«1. Ο Υγειονομικός έλεγχος των καταστημάτων κράτησης ασκείται από τον Υγειονομικό Επιθεωρητή του Υπουργείου Δικαιοσύνης ή την αρμόδια Υγειονομική Επιθεώρηση της Νομαρχίας, στην περιφέρεια της οποίας ανήκει το κατάστημα, με συμμετοχή ενός εκπροσώπου του τοπικού Ιατρικού Συλλόγου. 2. Ο έλεγχος διενεργείται τακτικά το πρώτο δεκαήμερο κάθε τριμήνου, με φροντίδα του αρμόδιου δικαστικού λειτουργού και εκτάκτως, όποτε αυτό κριθεί αναγκαίο από τον προαναφερόμενο δικαστικό λειτουργό ή τον Υγειονομικό Επιθεωρητή του Υπουργείου Δικαιοσύνης ή την Υγειονομική Επιθεώρηση της τοπικής Νομαρχίας ή τη διεύθυνση του καταστήματος κράτησης. 3. Τη σχετική διαδικασία κινεί ο αρμόδιος δικαστικός λειτουργός, ο οποίος και παρευρίσκεται κατά τη διενέργεια του ελέγχου».

Άρθρο 27 Υγειονομική Περίθαλψη

« 1. Η Διεύθυνση εξασφαλίζει στους κρατούμενους ιατρική και φαρμακευτική περίθαλψη επιπέδου ανάλογου με αυτό του λοιπού πληθυσμού.
2. Κάθε κρατούμενος εξετάζεται από τον ιατρό του καταστήματος κατά την εισαγωγή του και εφεξής ανά εξάμηνο. ...»

Άρθρο 28 Ατομικό Δελτίο (κάρτα) υγείας

«1. Για κάθε κρατούμενο τηρείται Ατομικό Δελτίο (κάρτα) υγείας....»

Άρθρο 52 Επισκέψεις

«7....Τα καταστήματα κράτησης επιτρέπεται να επισκέπτονται, μετά από προηγούμενη ενημέρωση του διευθυντή του καταστήματος κράτησης, η Διακομματική Επιτροπή της Βουλής για το σωφρονιστικό σύστημα και ο Συνήγορος του Πολίτη»

Άρθρο 65 Μέτρα τάξης και ασφάλειας

«1. Η διατήρηση της τάξης και ασφάλειας του καταστήματος αποτελεί καθήκον του σωφρονιστικού προσωπικού.»

Δ. Ο «Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας Γενικών Καταστημάτων Κράτησης τύπου Α' και Β'» που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο της με αρ. 58819/2003 απόφασης του Υπουργού Δικαιοσύνης (Β' 463), ορίζει τα εξής:

Άρθρο 1 Αντικείμενο

«1. Οι Κανόνες που ακολουθούν ρυθμίζουν λεπτομερώς τους όρους και τις συνθήκες εκτέλεσης των ποινών κατά της ελευθερίας και των συμπληρωματικών μέτρων ασφαλείας (άρθρο 74 παρ. 4 ΠΚ) σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του Συντάγματος, της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την προάσπιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών και του Σωφρονιστικού Κώδικα,

2. Αντικείμενο του παρόντος Εσωτερικού Κανονισμού είναι η περιγραφή α) της εποπτείας και της λειτουργίας του καταστήματος κράτησης, β) των διαδικασιών που ακολουθούνται κατά τη μεταχείριση των κρατουμένων και γ) των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των κρατουμένων και των καθηκόντων του προσωπικού του καταστήματος κράτησης, όπως προβλέπονται στο Σωφρονιστικό Κώδικα και στον Οργανισμό του Υπουργείου Δικαιοσύνης»

Άρθρο 2 Ορισμοί

«1. Ως «Κατάστημα Κράτησης» εννοείται.....

2. Ως «Προσωπικό Καταστήματος Κράτησης» εννοούνται.....

3. Ως «Κρατούμενοι» θεωρούνται....

4. Ως «Εισαγγελέας Επόπτης» εννοείται ο δικαστικός λειτουργός ο οποίος ασκεί την εποπτεία στην έκτιση των ποινών ή των μέτρων ασφαλείας, κατά της ελευθερίας.....»

Άρθρο 5 Εποπτεία

«1. Η διοικητική εποπτεία της λειτουργίας των καταστημάτων ασκείται από την αρμόδια Διεύθυνση της Κεντρικής Υπηρεσίας του Υπουργείου Δικαιοσύνης.
2. Ο έλεγχος της λειτουργίας των καταστημάτων γίνεται από τη Διεύθυνση

Επιθεώρησης Καταστημάτων Κράτησης, Θεραπευτικών Καταστημάτων και Ειδικών Καταστημάτων Κράτησης Νέων του Υπουργείου Δικαιοσύνης. 3. Τακτικοί και έκτακτοι έλεγχοι διενεργούνται από το Σώμα Επιθεώρησης και Ελέγχου Καταστημάτων Κράτησης σύμφωνα με το νόμο 3090/2002.»

Άρθρο 6 Έλεγχος νομιμότητας

«1. Ο έλεγχος της νομιμότητας κατά την εκτέλεση των ποινών κατά της ελευθερίας και κατά την κράτηση υποδίκων, κρατουμένων για χρέη, "παραμενόντων" και άλλων κατηγοριών κρατουμένων ασκείται από τον αρμόδιο εισαγγελέα επόπτη. 2. Ο έλεγχος αυτός περιλαμβάνει: α) την παρακολούθηση της εφαρμογής των νόμων που αφορούν την εκτέλεση των ποινών και των μέτρων ασφαλείας, β) την εξασφάλιση δίκαιης μεταχείρισης και δικαστικής προστασίας για το σύνολο των κρατουμένων και γ) την ενημέρωση των κατά περίπτωση αρμόδιων δικαστικών και διοικητικών αρχών για το περιεχόμενο ακροάσεων ή αναφορών κρατουμένων ή μελών του προσωπικού, από τις οποίες προκύπτουν ενδείξεις για την τέλεση αξιόποινων πράξεων ή πειθαρχικών αδικημάτων κρατουμένων ή προσωπικού.»

Άρθρο 7 Εισαγγελική εποπτεία

«1. Στο πλαίσιο της εποπτείας ο εισαγγελέας συνεργάζεται με τον διευθυντή και τους προϊσταμένους των τμημάτων του καταστήματος, και προβαίνει σε υποδείξεις σε θέματα που αφορούν την έκτιση των ποινών. 2. Ο εισαγγελέας επόπτης ή ο αναπληρωτής του, ασκεί αρμοδιότητες δικαιοδοτικού, πειθαρχικού και ελεγκτικού χαρακτήρα. Ειδικότερα, ο εισαγγελέας επόπτης:.....12) Ελέγχει τα αυξημένα μέτρα ασφαλείας των Καταστημάτων.....16) Μεριμνά για τη διενέργεια υγειονομικού ελέγχου του καταστήματος κράτησης τακτικά, το πρώτο δεκαήμερο κάθε τριμήνου, και έκτακτα, όποτε κρίνει ότι είναι αναγκαίο και παρίσταται κατά τη διενέργεια του ελέγχου αυτού.»

Άρθρο 44 Καθήκοντα υγειονομικού προσωπικού

«Το ιατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό κατά την παροχή των υπηρεσιών του προς τους κρατούμενους πράττει καθετί που επιβάλλεται από τα σύγχρονα επιστημονικά και επαγγελματικά δεδομένα, τις αρχές της ηθικής και της δεοντολογίας, τις διατάξεις του Σωφρονιστικού Κώδικα και του παρόντος κανονισμού και τις διατάξεις που αφορούν την άσκηση του ιατρικού και του νοσηλευτικού επαγγέλματος....»

Άρθρο 45 Καθήκοντα ιατρικού προσωπικού

«Ο ιατρός του καταστήματος εξετάζει κλινικά και προγραμματίζει τον εργαστηριακό έλεγχο τον οποίο κρίνει απαραίτητο για κάθε νέο εισαγόμενο κρατούμενο το αργότερο την επομένη ημέρα από την εισαγωγή του στο κατάστημα.....»

Ε. Περαιτέρω στον «Κανονισμό Ασφάλειας των Καταστημάτων Κράτησης» που εγκρίθηκε με τη με αρ. 104356/2014 (Β'3581) κοινή

απόφαση των Υπουργών Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων- Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη, ορίζονται τα εξής:

Άρθρο 1 Σκοπός

«Σκοπός της παρούσας απόφασης είναι ο καθορισμός των προληπτικών και κατασταλτικών μέτρων ασφάλειας στους εσωτερικούς και εξωτερικούς χώρους των Καταστημάτων Κράτησης και των ενεργειών του Σωφρονιστικού Προσωπικού, του προσωπικού της Εξωτερικής Φρουράς και των Αστυνομικών Δυνάμεων για την τήρηση της τάξης και τον έλεγχο της ασφάλειας του Καταστήματος γενικώς και ιδίως κατά την έξοδο των κρατουμένων για προαυλισμό, την επάνοδό τους στα κελιά ή τους θαλάμους, τη διανομή φαγητού, τις μεταγωγές, σε περιπτώσεις αντίστασης ή απείθειας κρατουμένων σε νόμιμες διαταγές, σε τυχόν απόπειρες απόδρασης και σε κάθε εκδήλωση έκνομων ενεργειών ή καταστάσεων έκτακτης ανάγκης.»

Άρθρο 2

Έννοιες- ορισμοί

«Για τους σκοπούς της παρούσας απόφασης, νοούνται ως:

α) Καταστήματα Κράτησης: Καταστήματα Α, Β και Γ τύπου της Χώρας, καθώς και τα Ειδικά Καταστήματα Κράτησης Νέων,

β) Εσωτερικός Κανονισμός: Εσωτερικοί Κανονισμοί Λειτουργίας των Γενικών Καταστημάτων Κράτησης τύπου Α, Β και Γ τύπου καθώς και των Ειδικών Καταστημάτων Κράτησης Νέων.

γ) Προληπτικά μέτρα: τα παθητικά και ενεργητικά μέτρα προστασίας που λαμβάνονται στους εσωτερικούς και εξωτερικούς χώρους των Καταστημάτων Κράτησης και έχουν ως στόχο την ασφαλή φύλαξη τους, τη θωράκιση αυτών από εξωτερική προσβολή ή εσωτερική αναταραχή, καθώς και την ασφαλή μεταγωγή και φρούρηση των κρατουμένων.

δ) Κατασταλτικά μέτρα: τα μέτρα που στοχεύουν στην αποκατάσταση της τάξης και ασφάλειας και της ομαλής λειτουργίας στους εσωτερικούς και εξωτερικούς χώρους των Καταστημάτων Κράτησης και εφαρμόζονται σε οποιαδήποτε περίπτωση αντιμετώπισης έκνομων ενεργειών ή καταστάσεων έκτακτης ανάγκης.»

ΠΡΟΛΗΠΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

Άρθρο 3

«Μέτρα στους εσωτερικούς χώρους των Καταστημάτων Κράτησης

1) Το κτιριακό συγκρότημα κάθε Καταστήματος Κράτησης αποτελείται από την ενότητα των κτιρίων της Διοίκησης και την ενότητα των κτιρίων του κυρίως Καταστήματος. Οι δύο αυτές ενότητες είναι σαφώς διαχωρισμένες λειτουργικά μεταξύ τους,

2) Το διοικητήριο, τα μαγειρεία, τα πάσης φύσεως συνεργεία, οι αποθήκες υλικού, το φαρμακείο και το ιατρείο, απομονώνονται από το υπόλοιπο Κατάστημα με κλωβούς ασφαλείας, ώστε να αποκλείεται η πρόσβαση των κρατουμένων σε αυτά χωρίς έγκριση.

3) Το κυρίως Κατάστημα διαθέτει πτέρυγες και κάθε πτέρυγα κελιά και θαλάμους, τα οποία είναι κατασκευασμένα κατά τέτοιο τρόπο, ώστε η

διαμονή των κρατουμένων να είναι ασφαλής και να αποκλείεται η δυνατότητα συνεννόησης μεταξύ τους....

6) Η δεξαμενή καυσίμων, τα ηλεκτροπαραγωγά ζεύγη, το λεβητοστάσιο και οι λοιπές ηλεκτρομηχανολογικές εγκαταστάσεις είναι εγκατεστημένες εκτός του χώρου του κυρίως Καταστήματος.

8) Οι θύρες εισόδου των πτερύγων κράτησης των κρατουμένων, ενισχύονται με τη δημιουργία κλωβών ασφαλείας. Οι θύρες αυτές λειτουργούν αυτόματα με χρήση ηλεκτρομαγνητικών κλειδαριών ή υδραυλικού συστήματος, απαραίτητα δε και με τη χρήση μηχανικού συστήματος.....»

Άρθρο 4 Μέτρα που αφορούν τους Κρατουμένους

«1) Τα μέτρα αυτά αφορούν: α) έρευνες, β) διαχωρισμό κρατουμένων κατά κατηγορίες, γ) έλεγχο επικοινωνίας και δ) μέτρα κατά τις κινήσεις των κρατουμένων στο Κατάστημα Κράτησης.

Άρθρο 5

Μέτρα που αφορούν τους επισκέπτες

1) Οποιοσδήποτε εισέρχεται στο Κατάστημα υπόκειται σε έρευνα με ηλεκτρονικά μηχανήματα ανίχνευσης απαγορευμένων αντικειμένων και ουσιών ή και σε σωματική έρευνα τηρούμενων των διατάξεων του άρθρου 21 παρ. 15 των Εσωτερικών Κανονισμών,....

«13) Συνεργεία επισκευών ή συντήρησης, εκπαιδευτές, προμηθευτές κ.α., εισέρχονται στο Κατάστημα μόνο μετά από σχετική άδεια της Διεύθυνσης του Καταστήματος Κράτησης και ενημέρωση της Εξωτερικής Φρούρησης ή της Υπηρεσίας Εξωτερικής Ασφάλειας κατά περίπτωση, συνοδεύονται δε και επιτηρούνται στους χώρους προορισμού και απασχόλησής τους από σωφρονιστικούς υπαλλήλους. Τα στοιχεία των ανωτέρω μετά από έλεγχο ταυτοποίησης καταγράφονται στα βιβλία που προβλέπονται από τις διατάξεις του άρθρου 57 των Εσωτερικών Κανονισμών και συγκρίνονται με εκείνα που αναγράφονται στην άδεια εισόδου τους.»

Άρθρο 6

Μέτρα στους εξωτερικούς χώρους των Καταστημάτων Κράτησης

«1) Τα Καταστήματα Κράτησης οριοθετούνται σε ζώνες ασφάλειας, με τη χρήση περιβόλων ή επιβραδυντήρων. Λαμβάνεται πρόνοια ώστε κάθε Κατάστημα Κράτησης, να διαθέτει τέσσερις (4) περιβόλους ή επιβραδυντήρες ήτοι:.....»

ΣΤ. Τέλος ο ν. 3090/2002 (Α' 329) «Σύσταση Σώματος Επιθεώρησης και Ελέγχου των Καταστημάτων Κράτησης και άλλες διατάξεις» ορίζει τα εξής:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'

ΣΥΣΤΑΣΗ ΣΩΜΑΤΟΣ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ ΚΡΑΤΗΣΗΣ

Άρθρο 1

«Συνιστάται στο Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ειδική υπηρεσία, υπαγόμενη απευθείας στον Γενικό Γραμματέα Αντεγκληματικής Πολιτικής του ίδιου Υπουργείου, με την ονομασία "Σώμα Επιθεώρησης και Ελέγχου Καταστημάτων Κράτησης".

Αρθρο 2

«1. Το Σώμα Επιθεώρησης και Ελέγχου Καταστημάτων Κράτησης έχει ως αποστολή:

A. Τη διενέργεια τακτικών και έκτακτων ελέγχων οποιαδήποτε ημέρα και ώρα για τη διαπίστωση των συνθηκών κράτησης, της ευταξίας και της τήρησης των μέτρων ασφάλειας στα καταστήματα κράτησης, της εφαρμογής των διατάξεων του Σωφρονιστικού Κώδικα και των κανονισμών λειτουργίας των καταστημάτων αυτών, καθώς και των σχετικών εγκυκλίων οδηγιών που αφορούν τη λειτουργία των καταστημάτων κράτησης.

B. Τη διερεύνηση και διακρίβωση των εγκλημάτων που διώκονται αυτεπαγγέλτως και διαπράττονται στους χώρους των καταστημάτων κράτησης σε όλη την επικράτεια και προς τούτο, εκτός των άλλων, συλλέγει αξιολογεί και αξιοποιεί πληροφορίες και στοιχεία που περιέρχονται με οποιονδήποτε τρόπο σε αυτό. ...

3. Σε κάθε περίπτωση συντάσσεται έκθεση για τα αποτελέσματα του ελέγχου. Επίσης το Δεκέμβριο κάθε έτους υποβάλλεται στο Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Δικαιοσύνης έκθεση με παρατηρήσεις και προτάσεις για τη βελτίωση της οργάνωσης και λειτουργίας των καταστημάτων κράτησης»

Αρθρο 3

«1. Με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, μετά από γνώμη της Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής, σύμφωνα με τα οριζόμενα στον Κανονισμό της Βουλής, Προϊστάμενος του Σώματος τοποθετείται συνταξιούχος δικαστικός λειτουργός, με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 8 παρ. 14 του Ν. 2592/1998. Η θητεία του είναι τριετής και μπορεί να ανανεωθεί μια φορά για τρία έτη.

2. Το Σώμα Επιθεώρησης και Ελέγχου Καταστημάτων Κράτησης στελεχώνεται από δώδεκα (12) υπαλλήλους του Υπουργείου Δικαιοσύνης ή υπαλλήλους του Δημοσίου ή νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου που αποσπώνται στο Υπουργείο Δικαιοσύνης για το χρονικό διάστημα της συγκεκριμένης υπηρεσίας τους. Από τους υπαλλήλους αυτούς οι εννέα (9) είναι κατηγορίας ΠΕ και ασκούν ελεγκτικά καθήκοντα και οι τρεις (3) είναι ΠΕ ή ΤΕ ή ΔΕ και ασκούν γραμματειακά καθήκοντα. Σε κάθε περίπτωση θα πρέπει να έχουν υπηρετήσει τουλάχιστον δέκα έτη στην υπηρεσία.

3. Οι υπάλληλοι που στελεχώνουν το Σώμα Επιθεώρησης και Ελέγχου Καταστημάτων Κράτησης πρέπει να διακρίνονται για τις ικανότητες και το ήθος τους, να μην έχουν τιμωρηθεί ποινικά ή πειθαρχικά ή να μην εκκρεμεί σε βάρος τους πειθαρχική δίωξη για παραπτώματα που μαρτυρούν έλλειψη ευσυνειδησίας και επίγνωσης του υπηρεσιακού καθήκοντος και να μη συντρέχουν λόγοι υγείας που τους εμποδίζουν στην εκτέλεση των καθηκόντων τους. Δεν επιτρέπεται να επιλεγεί υπάλληλος που είναι μέλος του διοικητικού συμβουλίου συνδικαλιστικής οργάνωσης ή έχει υπηρετήσει κατά την προηγούμενη οκταετία ή υπηρετεί με οποιαδήποτε ιδιότητα σε γραφεία μελών της Κυβέρνησης, Υφυπουργών, Γενικών Γραμματέων, Κομμάτων και Βουλευτών».

Σύμφωνα με τον ισχύοντα Οργανισμό του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (π.δ.101/2014, Α' 168), τα

καταστήματα κράτησης αποτελούν Ειδικές Περιφερειακές Υπηρεσίες του Υπουργείου αυτού (άρθρο 2 παρ. 10.2), το δε Σώμα Επιθεώρησης και Ελέγχου Καταστημάτων Κράτησης αποτελεί Ειδική Υπηρεσία υπαγόμενη απευθείας στο Γενικό Γραμματέα Αντεγκληματικής Πολιτικής (άρθρο 2 παρ. 8^ο και άρθρο 17).

Τέλος, σημειώνεται ότι με το άρθρο 29 του προϊσχύσαντος «*Κώδικα βασικών νόμων για τη μεταχείριση των κρατουμένων*» (Ν. 1851/1989, Α' 122) είχε συσταθεί στην Κεντρική Υπηρεσία του Υπουργείου Δικαιοσύνης Επιθεώρηση Υγειονομικού ελέγχου που προγραμματίζε το είδος και τον τρόπο παροχής ιατρικής περίθαλψης στους κρατούμενους, ενώ στο άρθρο 14 του προϊσχύσαντος *Οργανισμού* του ίδιου Υπουργείου (π.δ. 36/2000, Α' 29) προβλεπόταν Δ/ση Επιθεώρησης Σωφρονιστικών Καταστημάτων οι αρμοδιότητες της οποίας ασκούσαν με Ομάδες Διοίκησης Έργου (Ο.Δ.Ε) που συγκροτούνταν με Υπουργική Απόφαση για έργα που αντιστοιχούσαν στους τομείς Διοικητικού Έργου, Κοινωνικού Έργου, Υγειονομικού Έργου, Γεωπονικού Έργου κλπ.

II. Με το Ν.3850/2010 κωδικοποιήθηκαν οι νομοθετικές διατάξεις που ισχύουν για την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων (σημειώνεται ότι ο όρος «υγιεινή» που χρησιμοποιείται στις κωδικοποιούμενες διατάξεις αντικαταστάθηκε με τον όρο «υγεία» καθώς ήδη από το έτος 1992 στην Ευρωπαϊκή Ένωση καθιερώθηκε η έκφραση «προστασία της υγείας και της ασφάλειας των εργαζομένων» σε αντικατάσταση της φράσης «προστασία της υγιεινής και της ασφάλειας των εργαζομένων», η ως άνω δε ορολογία, που χρησιμοποίησαν ακολούθως οι σχετικές Ευρωπαϊκές Οδηγίες, έχει πλέον καθιερωθεί και στην ελληνική νομοθεσία)

Από την επισκόπηση των διατάξεων αυτού προκύπτει ότι αντικείμενο του Κώδικα είναι η εφαρμογή μέτρων για την προαγωγή της υγείας και της ασφάλειας των εργαζομένων (άρθρο 1), οι διατάξεις του εφαρμόζονται, εφόσον δεν ορίζεται αλλιώς, οριζοντίως, σε όλες τις επιχειρήσεις, εκμεταλλεύσεις και εργασίες του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα (άρθρο 2 παρ. 1) πλην δύο ρητά προβλεπομένων εξαιρέσεων (ως προς το οικιακό προσωπικό και τις θαλάσσιες μεταφορές - παρ. 3,4 άρθρου 2) και επιπλέον στο πεδίο εφαρμογής των διατάξεων του υπάγεται και το ένστολο προσωπικό των ενόπλων δυνάμεων και των σωμάτων ασφαλείας με εξαίρεση ορισμένες δραστηριότητες του προσωπικού αυτού που παρουσιάζουν εγγενείς ιδιαιτερότητες λόγω της φύσεως και αποστολής αυτού, με την υπόδειξη πάντως ότι για το ένστολο προσωπικό των ενόπλων δυνάμεων πρέπει να εξασφαλίζεται κατά το δυνατόν η υγεία και η ασφάλεια των εργαζομένων στο πλαίσιο των διατάξεων του Κώδικα και με την πρόβλεψη ότι για το ένστολο προσωπικό των σωμάτων ασφαλείας καθορίζονται τα μέτρα υγιεινής, ασφάλειας και προστασίας αυτού με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης και του Υπουργού στον οποίο υπάγεται το ως άνω προσωπικό (άρθρο 2 παρ. 2). Προκειμένης δε εφαρμογής των διατάξεων του Κώδικα στο Δημόσιο, τα ν.π.δ.δ. και Ο.Τ.Α ορίζεται ότι ως «επιχείρηση» ή «εργοδότης» νοείται «Υπουργείο, Περιφέρεια, Νομαρχία ή άλλη αυτοτελής

ή αποκεντρωμένη Δημόσια Υπηρεσία, Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου ή Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης» (άρθρο 3 παρ. 2).

Περαιτέρω, ορίζονται οι γενικές και ειδικές υποχρεώσεις των εργοδοτών (άρθρα 42-48) και οι υποχρεώσεις των εργαζομένων (άρθρο 49), προβλέπονται διοικητικές και ποινικές κυρώσεις στους εργοδότες που παραβαίνουν τις διατάξεις της νομοθεσίας για την υγεία και ασφάλεια των εργαζομένων, προβλεπομένου ειδικότερα ότι όταν εργοδότης είναι το Δημόσιο, Ν.Π.Δ.Δ. ή Ο.Τ.Α., αντί επιβολής προστίμου, ο Επιθεωρητής συντάσσει αιτιολογημένη έκθεση την οποία υποβάλλει στους Υπουργούς Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και στον οικείο Υπουργό και ανακοινώνει στον Προϊστάμενο της υπηρεσίας, την οποία αφορά (άρθρα 71,72). Δίδεται δε εξουσιοδότηση για την έκδοση προεδρικού διατάγματος, με πρόταση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης και του κατά περίπτωση συναρμόδιου Υπουργού, για τον καθορισμό των μέτρων υγιεινής, ασφάλειας και προστασίας των εργαζομένων που πρέπει να λαμβάνονται για την αποτροπή του επαγγελματικού κινδύνου κατά ειδικές εργασίες, είδη εργασιών ή δραστηριότητες για την εφαρμογή των διατάξεων του Κώδικα (άρθρο 73). Τέλος, ο έλεγχος εφαρμογής των διατάξεων του Κώδικα αυτού και των πράξεων που εκδίδονται σε εκτέλεσή του ανατίθεται στα αρμόδια όργανα του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης (άρθρο 69 παρ. 1), προβλεπομένης, όμως, και της δυνατότητας ανάθεσης, με προεδρικό διάταγμα, του ελέγχου αυτού σε άλλον φορέα για εργαζόμενους που απασχολούνται στο φορέα αυτό (άρθρο 69 παρ. 3). Την αρμοδιότητα του ως άνω ελέγχου έχει πλέον το συσταθέν με το άρθρο 6 του Ν. 2639/1998 (Α' 205) «Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας» (Σ.ΕΠ.Ε), ως υπηρεσία υπαγόμενη απευθείας στον Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, το οποίο αναμορφώθηκε με το Ν. 3996/2011 για να αποτελέσει ένα *αποτελεσματικό και ευέλικτο διοικητικά, λειτουργικά και οικονομικά σχήμα.....ένα ενιαίο, ισχυρό και σύγχρονο ελεγκτικό μηχανισμό που διαθέτει εχέγγυα αντικειμενικότητας και αμεροληψίας...ώστε να διασφαλίζει τα δικαιώματα και τα κοινωνικά κεκτημένα, την εφαρμογή της εργατικής νομοθεσίας, την προάσπιση των εργασιακών δικαιωμάτων, την προστασία της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων...* (Εισηγητική Έκθεση Α. Επί της αρχής Πρώτο μέρος).

Από την επισκόπηση των διατάξεων του τελευταίου νόμου προκύπτει ότι ο ρόλος του είναι συμβουλευτικός, καθοδηγητικός, συμφιλιωτικός και διωκτικός (άρθρο 2 παρ. 1), προσδιορίζονται αναλυτικά οι αρμοδιότητες αυτού προκειμένου να επιτελέσει την ως άνω αποστολή του (άρθρο 2 παρ. 2) μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται και η επιθεώρηση και έλεγχος με κάθε πρόσφορο μέσο των χώρων εργασίας και η επίβλεψη της τήρησης και της εφαρμογής των διατάξεων της εργατικής νομοθεσίας της σχετικής ιδίως με τους όρους και τις συνθήκες εργασίας..., την ασφάλεια και την υγεία των εργαζομένων, τους ειδικούς όρους και συνθήκες εργασίας των ειδικών ομάδων εργαζομένων..... καθώς και ειδικών κατηγοριών εργαζομένων (άρθρο 2 παρ. 2^ο.αα), προβλέπεται η συγκρότησή του από τον Ειδικό Γραμματέα, τους Γενικούς Επιθεωρητές, τους Επιθεωρητές Εργασίας, που

είναι εξειδικευμένοι επιστήμονες, και το προσωπικό γραμματειακής, διοικητικής και λοιπής υποστήριξης και η διάκριση των Επιθεωρητών Εργασίας σε Επιθεωρητές Εργασιακών Σχέσεων που διενεργούν ελέγχους στις επιχειρήσεις και σε κάθε χώρο εργασίας για την επίβλεψη και εφαρμογή της εργατικής νομοθεσίας καθώς και την παροχή ενημέρωσης, συμβουλών και οδηγιών στους εργαζόμενους και στους εργοδότες, για την αποτελεσματική εφαρμογή των κείμενων διατάξεων, ενώ παράλληλα ασκούν και συμφιλιωτικό έργο, και σε επιθεωρητές Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία που διενεργούν ελέγχους στις επιχειρήσεις και σε κάθε χώρο εργασίας για την επίβλεψη και την εφαρμογή της εργατικής νομοθεσίας για την ασφάλεια και την υγεία των εργαζομένων, την έρευνα των αιτιών των σοβαρών και θανατηφόρων εργατικών ατυχημάτων και των επαγγελματικών ασθενειών, την υπόδειξη προς τους εργοδότες μέτρων για τη διαφύλαξη της υγείας και της ασφάλειας των εργαζομένων καθώς και την παροχή ενημέρωσης, συμβουλών και οδηγιών στους εργαζομένους και τους εργοδότες για τα θέματα αυτά (άρθρο 5 παρ. 2). Επίσης ρυθμίζονται θέματα λειτουργίας του Σώματος, όπως ο τρόπος διενέργειας ελέγχου, προβλεπομένων, μεταξύ άλλων, της υποχρέωσης λειτουργίας όλες τις ημέρες του μήνα και άσκησης του ελεγκτικού ρόλου όλο το εικοσιτετράωρο, κάνοντας χρήση τυποποιημένων και επικαιροποιημένων δελτίων ελέγχου, και περιγράφεται η κατασταλτική δράση του Σ.ΕΠ.Ε δι'επιβολής διοικητικών μέτρων και κυρώσεων όταν παραβιάζεται η κείμενη εργατική νομοθεσία αλλά και η προστασία των εργαζομένων ιδίως στις περιπτώσεις που κινδυνεύει η υγεία και η ασφάλειά τους (άρθρα 23 και 24).

Εξάλλου, ο Σωφρονιστικός Κώδικας χαράσσει τα γενικά κανονιστικά πλαίσια μέσα στα οποία πρέπει να κινούνται το σωφρονιστικό προσωπικό και οι κρατούμενοι, αποτελώντας, όσον αφορά τους τελευταίους ένα συστηματικό χάρτη των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων αυτών, και παρέχει εξουσιοδότηση για την έκδοση Προεδρικού Διατάγματος Οργάνωσης και Λειτουργίας των Καταστημάτων Κράτησης, προβλέπει δε την κατάρτιση και έγκριση με Υπουργική Απόφαση Εσωτερικών Κανονισμών Λειτουργίας για τις διάφορες κατηγορίες Καταστημάτων Κράτησης. Από την επισκόπηση των διατάξεων του νομοθετήματος αυτού προκύπτει ότι τα καταστήματα κράτησης, που αποτελούν δημόσιες υπηρεσίες όπου εκτελούνται οι ποινές, Ειδικές Περιφερειακές Υπηρεσίες του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων κατά τον Οργανισμό αυτού- άρθρο 2 παρ. 10 π.δ./τος 101/2014-, διακρίνονται σε γενικά, ειδικά και θεραπευτικά και τα μέτρα ασφάλειας αυτών είναι ανάλογα προς το είδος των καταστημάτων (άρθρο 19), καθορίζονται δε, μεταξύ άλλων, οι προδιαγραφές των κτιριακών εγκαταστάσεων των καταστημάτων κράτησης (τόπος λειτουργίας, μέτρα ασφαλείας, διαμόρφωση χώρων, θαλάμων και κελιών, δυναμικότητα καταστημάτων – άρθρα 20-21). Επίσης, ρυθμίζονται τα θέματα ατομικής υγιεινής και καθαριότητας των κρατούμενων, υγειονομικού ελέγχου των καταστημάτων κράτησης και υγειονομικής περίθαλψης των κρατούμενων, προβλεπομένου ειδικότερα ότι η διεύθυνση εξασφαλίζει τους όρους υγιεινής και καθαριότητας στο κατάστημα, διατηρεί σε καλή λειτουργία όλες τις εγκαταστάσεις και παρέχει τα μέσα για την ατομική υγιεινή και καθαριότητα

των κρατούμενων, ότι οι κρατούμενοι έχουν την υποχρέωση να τηρούν τους όρους ατομικής υγιεινής και καθαριότητας των κοινόχρηστων χώρων (άρθρο 25), ότι ο υγειονομικός έλεγχος των καταστημάτων κράτησης ασκείται από τον Υγειονομικό Επιθεωρητή του Υπουργείου Δικαιοσύνης ή την αρμόδια Υγειονομική Επιθεώρηση της Νομαρχίας (και ήδη την κατά τόπο αρμόδια Περιφερειακή Διεύθυνση Επιθεώρησης Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία) και διενεργείται τακτικά το πρώτο δεκαήμερο κάθε τριμήνου, με φροντίδα του αρμόδιου δικαστικού λειτουργού και εκτάκτως, οπότε αυτό κριθεί αναγκαίο από τον προαναφερόμενο δικαστικό λειτουργό ή τον Υγειονομικό Επιθεωρητή του Υπουργείου Δικαιοσύνης ή την Υγειονομική Επιθεώρηση της Τοπικής Νομαρχίας (και ήδη την κατά τόπο αρμόδια Περιφερειακή Διεύθυνση Επιθεώρησης Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία) ή τη διεύθυνση του Καταστήματος Κράτησης, τη σχετική δε διαδικασία κινεί ο αρμόδιος δικαστικός λειτουργός (άρθρο 26), η διεύθυνση εξασφαλίζει στους κρατούμενους ιατρική και φαρμακευτική περίθαλψη επιπέδου ανάλογου με αυτό του λοιπού πληθυσμού (άρθρο 27) και τηρείται για κάθε κρατούμενο Ατομικό Δελτίο (κάρτα) υγείας (άρθρο 28). Περαιτέρω προβλέπονται μέτρα τάξης και ασφάλειας για την εύρυθμη λειτουργία του καταστήματος (άρθρο 65).

Με τον «*Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας Γενικών Καταστημάτων Κράτησης τύπου Α' και Β'*» που κυρώθηκε με τη με αρ.58819/2003 απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, ρυθμίζονται λεπτομερώς οι όροι και οι συνθήκες εκτέλεσης των ποινών κατά της ελευθερίας και των συμπληρωματικών μέτρων ασφαλείας και περιγράφεται η εποπτεία και η λειτουργία του καταστήματος κράτησης, οι διαδικασίες που ακολουθούνται κατά τη μεταχείριση των κρατούμενων, τα δικαιώματα και υποχρεώσεις των κρατούμενων και τα καθήκοντα του προσωπικού του καταστήματος κράτησης (άρθρο 1), ορίζεται Εισαγγελέας-επόπτης που ασκεί την εποπτεία στην έκτιση των ποινών ή των μέτρων ασφαλείας κατά της ελευθερίας (άρθρο 2) και έχει αρμοδιότητες δικαιοδοτικού, πειθαρχικού και ελεγκτικού χαρακτήρα, μεριμνώντας, μεταξύ άλλων και για τη διενέργεια τακτικού ή έκτακτου υγειονομικού ελέγχου του καταστήματος κράτησης (άρθρο 7), προβλέπεται ότι στα καταστήματα κράτησης ασκείται διοικητική εποπτεία της λειτουργίας τους από την αρμόδια Δ/νση της Κεντρικής Υπηρεσίας του Υπουργείου Δικαιοσύνης και έλεγχος από τη Δ/νση Επιθεώρησης Καταστημάτων Κράτησης, Θεραπευτικών Καταστημάτων και Ειδικών Καταστημάτων Κράτησης Νέων του Υπουργείου Δικαιοσύνης, καθώς και τακτικοί και έκτακτοι έλεγχοι από το Σώμα Επιθεώρησης και ελέγχου καταστημάτων κράτησης (άρθρο 5).

Εξάλλου, στον «*Κανονισμό Ασφάλειας των Καταστημάτων Κράτησης*» που εγκρίθηκε με τη με αρ. 104356/2014 κοινή απόφαση των Υπουργών Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων-Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη, καθορίζονται τα προληπτικά και κατασταλτικά μέτρα ασφαλείας στους εσωτερικούς και εξωτερικούς χώρους των καταστημάτων κράτησης και των ενεργειών του Σωφρονιστικού Προσωπικού, της Εξωτερικής Φρουράς και των Αστυνομικών Δυνάμεων για την τήρηση της τάξης και τον έλεγχο της ασφάλειας του καταστήματος

γενικώς και ιδίως κατά την έξοδο των κρατουμένων για προαυλισμό, την επάνοδο τους στα κελιά ή τους θαλάμους, τη διανομή φαγητού, τις μεταγωγές, σε περιπτώσεις αντίστασης ή απείθειας κρατουμένων σε νόμιμες διαταγές, σε τυχόν απόπειρες απόδρασης και σε κάθε εκδήλωση έννομων ενεργειών ή καταστάσεων έκτακτης ανάγκης.

Τέλος, με το Ν. 3090/2002 δημιουργήθηκε το «*Σώμα Επιθεώρησης και Ελέγχου Καταστημάτων Κράτησης*», ως ειδική υπηρεσία του Υπουργείου Δικαιοσύνης υπαγόμενη απευθείας στο Γενικό Γραμματέα Αντεγκληματικής Πολιτικής του ίδιου Υπουργείου, που στελεχώνεται από δώδεκα υπαλλήλους του Δημοσίου ή ΝΠΔΔ, ανεπίληπτου ήθους και αναγνωρισμένων ικανοτήτων, κατηγορίας ΠΕ, ΤΕ και ΔΕ, με επικεφαλής συνταξιούχο δικαστικό λειτουργό, που έχει ως αποστολή τη διενέργεια τακτικών αλλά και έκτακτων ελέγχων, οποιαδήποτε ημέρα και ώρα, σε όλα τα καταστήματα κράτησης της χώρας ώστε να ελέγχονται οι συνθήκες κράτησης και η τήρηση των προβλεπόμενων κανόνων τάξεως και ασφάλειας καθώς επίσης και η εφαρμογή των διατάξεων του Σωφρονιστικού Κώδικα και των ρυθμίσεων των κανονισμών λειτουργίας των εν λόγω καταστημάτων.

III. Από τη συνδυασμένη ερμηνεία των προεκτεθεισών διατάξεων προκύπτει, σε σχέση με το τεθέν ερώτημα, ότι το Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας (Σ.ΕΠ.Ε) που στελεχώνεται από εξειδικευμένους επιστήμονες ως Επιθεωρητές Εργασιακών Σχέσεων και Επιθεωρητές Ασφαλείας και Υγείας στην Εργασία και στο οποίο έχουν ανατεθεί από τις διατάξεις του Ν. 3996/2011 και του Ν. 3850/2010 ο έλεγχος της εφαρμογής των διατάξεων της εργατικής νομοθεσίας της σχετικής και με τους όρους και τις συνθήκες εργασίας και την ασφάλεια και την υγεία των εργαζομένων σε όλους τους χώρους εργασίας του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα πλην των ειδικά οριζόμενων εξαιρέσεων (οικιακό υπηρετικό προσωπικό, θαλάσσιες μεταφορές), έχει αρμοδιότητα προς διενέργεια του ως άνω ελέγχου και στα καταστήματα κράτησης της Χώρας, που αποτελούν δημόσιες υπηρεσίες υπαγόμενες στο Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, αφού γι' αυτά δεν έχει προβλεφθεί ρητή εξαίρεση ούτε προκύπτει η έκδοση π.δ/τος για την ανάθεση του ελέγχου αυτού σε άλλα όργανα. Σχετικώς δε σημειώνεται ότι η κατά το άρθρο 26 του Σωφρονιστικού Κώδικα ανάθεση του υγειονομικού ελέγχου των καταστημάτων κράτησης στην Υγειονομική Επιθεώρηση της τοπικής Νομαρχίας νοείται πλέον, μετά την επανένταξη της Επιθεώρησης Εργασίας από τις Ν.Α. στο Υπουργείο Εργασίας, ως γενόμενη στην κατά τόπο αρμόδια Περιφερειακή Διεύθυνση Επιθεώρησης Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία, που αποτελεί περιφερειακή υπηρεσία του Σ.ΕΠ.Ε. Ασκείται δε η αρμοδιότητα αυτή ανεξαρτήτως της προβλέψεως διοικητικής εποπτείας, ελέγχου λειτουργίας, επιθεώρησης και υγειονομικού ελέγχου στα καταστήματα κράτησης από άλλα όργανα, κατά τις προεκτεθείσες διατάξεις του Σωφρονιστικού Κώδικα, του Εσωτερικού Κανονισμού Λειτουργίας Γενικών Καταστημάτων Κράτησης τύπου Α' και Β', του Κανονισμού Ασφάλειας των Καταστημάτων Κράτησης και του Σώματος Επιθεώρησης και Ελέγχου Καταστημάτων Κράτησης. Εξάλλου, οι ως άνω έλεγχοι, επιθεωρήσεις και εποπτεία επικεντρώνονται κυρίως στο πρόσωπο των

κρατουμένων και αποβλέπουν σε διαφορετικούς σκοπούς, όπως είναι η τήρηση της τάξης και ασφάλειας στα καταστήματα κράτησης με παράλληλη μεταχείριση των κρατουμένων κατά τρόπο που να διασφαλίζεται ο σεβασμός της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας, αφ'ετέρου δε δεν επικαλύπτουν τους γενόμενους από τους Επιθεωρητές του Σ.ΕΠ.Ε. ελέγχους, οι οποίοι αφορούν αποκλειστικά τους εργαζόμενους, σύμφωνα δε με την προβλεπόμενη από το νομοθέτη οργάνωσή τους, έχουν ευρύτερο περιεχόμενο και διενεργούνται από εξειδικευμένο προσωπικό.

Σε κάθε, όμως, περίπτωση τα καθήκοντα των Επιθεωρητών Εργασιακών Σχέσεων και Επιθεωρητών Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία πρέπει να ασκούνται στους χώρους των καταστημάτων κράτησης μέσα στα πλαίσια που επιτρέπει η εύρυθμη λειτουργία αυτών και με σεβασμό στην ιδιαιτερότητα και τη φύση του έργου των εν λόγω υπηρεσιών.

Τέλος, υπάρχει η δυνατότητα εκδόσεως Π.Δ/τος για την ανάθεση της αρμοδιότητας του ελέγχου, που γίνεται από τα όργανα του Σ.ΕΠ.Ε, στο φορέα που εποπτεύει τα καταστήματα κράτησης, δηλαδή στο Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (άρθρο 69 παρ. 3 Ν. 3850/2010), όπως υπάρχει και η δυνατότητα εκδόσεως Π.Δ/τος για τον καθορισμό ειδικών μέτρων υγιεινής, ασφάλειας και προστασίας των εργαζομένων στα καταστήματα κράτησης που προσιδιάζουν στις συνθήκες των υπηρεσιών αυτών (άρ. 73 ν. 3852/2010).

IV. Συνεπώς, στο τεθέν ερώτημα προσηύκει, κατά την ομόφωνη γνώμη του Ε' Τμήματος του Ν.Σ.Κ. , θετική απάντηση.

Θεωρήθηκε
Αθήνα, 17.12.2015

Η Πρόεδρος του Τμήματος

Μεταξία Ανδροβιτσανέα
Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Η Εισηγήτρια

Βασιλική Πανταζή
Νομική Σύμβουλος του Κράτους